

Egbert van Wijhe

Egbert van Wijhe werkt als boswachter voor Staatsbosbeheer in Flevoland. Hij volgt de natuur in Flevoland, doet onderzoek en geeft advies aan beheerders over hoe de natuur zich in deze provincie ontwikkelt.

‘Ik bekijk een groot gebied; oostelijk en zuidelijk Flevoland, van de Randmeerbossen tot de Oostvaardersplassen en verder. Een team van veertig vrijwilligers helpt om de ontwikkeling van planten, vogels en vlinders in de gaten te houden en daar verslag van te doen.

Wat vindt Van Wijhe van de combinatie windenergie en natuur? ‘Ik ben blij met windenergie. Op de langere termijn zie je dat het schoner is en daarmee gunstig voor de natuur. Op de korte termijn zie je ook wel nadelen.

Het eist soms vogelslachtoffers en lijnopstellingen beperken vogels in hun vluchtroute. Al zijn sommige soorten daar handiger in dan andere. Het gaat gelukkig niet om enorme aantallen hoor, maar zo af en toe krijg ik wel eens een melding dat er een vogel is gevonden. Maar dat weegt voor mij niet op tegen de voordelen voor de natuur’ aldus Van Wijhe.

Hij beschrijft Flevoland als functioneel landschap. Bossen en natuurgebieden liggen vooral aan de randen van Flevoland, waar de grond voor de boeren oninteressant was. Juist daar zie je geen windmolens. Die scheiding van ‘functionele gebieden’ en ‘natuur’ vindt hij wel prettig. Maar Van Wijhe stoort zich niet aan windturbines. ‘Als ik ’s ochtends vroeg door het middengebied van Flevoland rijd, met de dauw vlak boven de grond en dan die windmolens in een lange rij... dat vind ik echt een mooi gezicht.’

Janet de Jong

Janet de Jong woont in het dorp Zeewolde in Flevoland, met man en dochter van tien. Ze koos deze plek voor de rust, de ruimte en de groene omgeving.

Dieren, natuur en milieu zijn erg belangrijk voor haar en haar gezin. Ze werkt als jurist en is daarnaast voorzitter van de stuurgroep StEM Zeewolde. Dit is een stuurgroep voor Ecologie en Milieu. Daarnaast is ze actief voor de Partij voor de Dieren in het waterschap Zuiderzeeland én traint ze puppy's tot blindengeleidehond.

Een gedreven dierenvriend en natuur-liefhebber. Het milieu staat hoog op haar agenda. ‘We hebben maar één aarde. En daar moeten we zuinig op zijn.’ Wat vindt ze van de ontwikkelingen op het gebied van windenergie

in Flevoland? ‘Nederland heeft op dit moment de ambitie om in 2020 twintig procent duurzame energie te produceren. Flevoland wil in 2013 al zestig procent duurzaam produceren. Dat is natuurlijk geweldig. Op dit moment zijn windmolens in Flevoland de belangrijkste bron van duurzame energie. Biomassa stelt nog weinig voor en ik ben fel tegenstander van co-vergisting met mest, als dieren daarvoor levenslang worden opgesloten.’

De Jong denkt dat zonne-energie de toekomst heeft. ‘Zonne-energie staat nog aan het begin van de ontwikkeling, maar de provincie heeft besloten om hier meer in te gaan investeren. Daar ben ik erg blij mee. Je kunt zien in andere landen die verder zijn dan wij, wat er allemaal mogelijk is met zonne-energie’. Ze staat kritisch tegenover de bouw van nieuwe, grote windparken. ‘Ik maak me zorgen over de gevolgen voor vogels, vleermuizen en andere dieren. Er is volgens mij onvoldoende bekend over de effecten op de natuur en het milieu. En door de windmolens in een lijnopstelling te plaatsen, wordt een heel gebied afgesloten.’ Ook vindt ze de molens groot en overheersend. ‘De locatie voor het nieuwe windpark bij Urk vind ik ongelukkig gekozen. Bewoners willen juist investeren in recreatie en toerisme, en dan wil je geen groot windpark voor je deur.’ Zonne-energie is volgens Janet de Jong een beter alternatief. ‘Daar zijn wel betrouwbare subsidieregelingen voor nodig, zodat investeerders voor langere termijn weten waar ze aan toe zijn. Dit is vooral een zaak voor het Rijk. Het voordeel van zonne-energie is dat je het ook op kleine schaal kunt uitvoeren. Met een zonnepaneel op je dak, ga je vanzelf ook bewuster en zuiniger om met energie. En dat is natuurlijk het belangrijkste: dat we met zijn allen bewuster gaan leven.’

WINDENERGIE

MEER ENERGIE, MINDER MOLENS, FRAAIER LANDSCHAP

Wat betekent windenergie voor de inwoners van Flevoland?

Flevoland leeft met windenergie. De inwoners van Flevoland leveren daar een belangrijke bijdrage aan. Soms als eigenaar van een windturbine. Als deelnemer aan een windpark of als werknemer in de bouw of de exploitatie van de molens. Elke Flevolander heeft met windenergie te maken. Voor- en tegenstanders en andere betrokkenen aan het woord.

Joycelyn Zondag

Joycelyn Zondag is bevlogen en gedreven om windenergie een succes te maken. Ze woont met man en drie jonge kinderen (4, 5 en 7 jaar) in Biddinghuizen. Ze runt een groot akkerbouwbedrijf en daarnaast neemt ze deel aan twee windparken; Olster Tocht en Eemsmond.

In '99 hebben mijn achterbuurman en ik het plan opgevat om een eigen windpark te bouwen. Samen met tien andere burens zijn we begonnen met zes molens. Nu zijn het er zelfs tien! Het bouwen van een eigen windpark ging natuurlijk niet zonder slag of stoot. 'In het begin waren we helemaal blanco. Niemand van ons had er ervaring mee, maar we zagen het zitten! Maar ja, wat brengt het allemaal met zich mee? Het betekende veel uitzoeken; wat zijn de mogelijkheden, regels en waar kunnen we problemen verwachten? We hoorden toen al wel cowboyverhalen.

Met behulp van verschillende adviseurs en een accountantskantoor zijn we de boer op gegaan, om een netwerk op te bouwen. Financiers te zoeken, en contacten te leggen met molenfabrikanten. Een paar zaken hadden we duidelijk voor ogen: we wilden geen kleine molens, maar grote moderne turbines. En we wilden niet met een projectontwikkelaar in zee. Dat bleek nog niet eenvoudig, want uit die hoek hebben we flink wat tegenwerking gehad. Achteraf gezien hebben we geluk gehad dat we het rond hebben gekregen, maar we hebben er ook hard voor gewerkt. Beginnersgeluk, maar ook afgedwongen geluk.'

Ze legt uit dat buitenstaanders geen voet meer tussen de deur kunnen zetten. 'We hebben een BV opgericht en een stichting. Er mogen wel nieuwe mensen meedoen aan het windpark, maar alleen de tien 'founding fathers' nemen beslissingen.' Op de vraag wat de windparken - naast groene energie - haar opleveren, antwoordt ze: 'in de opstartfase hebben we verliezen gedraaid. Toen hadden we de subsidie van het Rijk wel nodig. We hebben het echt in de praktijk moeten

leren. Het waait in de herfst en de winter bijvoorbeeld vaker en harder dan in de zomer. Daar hadden we niet bij nagedacht. De kosten stonden daar namelijk los van, dus dat viel in het begin tegen. We begonnen namelijk in de zomer! Met wind heb je nu eenmaal te maken met verschillen in opbrengst en een stroomprijs die wisselt. Maar nu is het een rendabele neventak, naast het boeren bedrijf. Maar je weet pas wat je hebt, als het jaar is afgesloten. Daarom keren we dan ook pas uit.'

Joycelyn vertelt dat het deelnemen aan een windproject valt of staat met onderling vertrouwen en een goede samenwerking tussen de deelnemers. De neuzen moeten dezelfde kant op staan. Windenergie is haar leven, vertelt Zondag. 'Ik steek er veel uren in. Het onderhouden van alle contacten kost een hoop tijd.' Ze organiseert ook leuke uitjes voor burens en omwonenden. 'Zo hebben we de vrijwillige brandweer hier gehad, om 'ab te seilen' van de toren. Toen hebben we wel wat stoere mannen naar beneden moeten praten, want hij bleek best hoog!'

Vanaf zijn middelbare schoolperiode hield Pieter Meulendijks zich bezig met energievraagstukken en de natuur. Gepassioneerd vertelt hij over windenergie. 'Ik leef voor windenergie, wil daar ambassadeur voor zijn. Als boer ga ik intensief om met de natuur. Om mijn bedrijf verder uit te bouwen én om mijn eigen bijdrage te leveren aan een beter milieu, wilde ik iets met windenergie doen. Ik was eind '80er jaren één van de pioniers op dit gebied. Maar laten we eerlijk zijn: het levert me economisch gezien ook flink wat op.'

Hij is geen 'geitenwollensokkenman', zegt hij zelf. Het gaat ook om de toegevoegde waarde van windenergie. Samen met zijn buurman ging hij destijds praten met de gemeente over de mogelijkheden. 'In die tijd was dat een heel nieuw gezichtspunt. Er mocht eigenlijk niks. En alle collega-boeren en bestuurders stonden erg sceptisch tegenover dat hele windenergieplan. Uiteindelijk zijn we zelfs met de gedeputeerde naar Duitsland gegaan, om te laten zien wat ze daar allemaal al deden. Dat was in 1995. Langzaam kwam er zo verandering in het windenergiebeleid van Provincie en gemeente.

Op het boeren erf draait 'zijn' windmolen. Een Tacke-molen. Meulendijks is er apetrots op. 'Ik vind het heerlijk om 'm te zien draaien. Vroeger ging ik nog wel eens in m'n pyjama naar de molen toe, als hij 's nachts stil stond. Deze molens hadden in de beginperiode nog wel eens technische mankementen, of ik moest 'm even opnieuw uit- en aanzetten om 'm weer aan de gang te krijgen.'

Pieter Meulendijks is ook een van de initiatiefnemers van het grote nieuwe windpark dat in de Noordoostpolder van Flevoland komt te staan. Windmolens horen eigenlijk niet op een erf thuis, maar op openbaar terrein waar ze opgaan in het landschap. De aangewezen plek hiervoor is volgens hem langs de scheepvaartroute door het IJsselmeer. In 2012

start hier de bouw van het Windpark Noordoostpolder (NOP). Meulendijks zet zich in voor het buitendijkse gedeelte van het NOP-project. 'Iedereen kan aan het project deelnemen, ook als je geen boerderij hebt.

Hij begrijpt de kritische geluiden van sommige bewoners wel. Men is gewend aan wat anders. Maar hij is er van overtuigd dat de voordelen opwegen tegen de nadelen. 'Ik denk dat veel mensen onvoldoende bekend zijn met wat een windpark hun biedt. Nieuwe kansen bijvoorbeeld om in je levensonderhoud te voorzien, want bewoners kunnen meedoen én geld verdienen aan het park. De visserij ligt immers onder vuur. En lokale bedrijven kunnen aansluiten op de energie-kabel van het park, waardoor minder migratie nodig is naar grotere plaatsen.'

Het belangrijkste kritiekpunt is de belemmering van het uitzicht, vertelt Meulendijks. Dat valt volgens hem wel mee. 'De eerste molen komt op anderhalve kilometer van de gemeentegrens van Urk. Dat is bijna drie kilometer van het centrum van Urk. Je ziet de molens van daar uit alleen op een mooie dag, maar dan zie je ook een IJsselmeer vol zeilboten en andere schepen. We gebruiken heel gemakkelijk energie, maar dat kost natuurlijk ook wat. Dat vergeten we nog wel eens. En de lasten laten we graag voor een ander zijn rekening. Nu betaalt de natuur die rekening, en dat moet veranderen. Met windenergie kan dat.'

